

KUSTANTAMO
HELMIVYÖ

**JURI
NUMMELIN LISÄÄ SOTAA,
SUTINAA JA SEIKKAILUIA**

KIRJOITUKSIA SUOMALAISESTA LAJITYYPPIKIRJALLISUUDESTA

Lisää sota, sutinaa ja seikkailuja

Juri Nummelin

Lisää sota, sutinaa ja seikkailuja

Kirjoituksia suomalaisesta
lajityyppikirjallisuudesta

Kustantamo Helmivyö
Turku 2019

Juri Nummelin: Lisää sota, sutinaa ja seikkailuja

ISBN 978-952-7211-38-0

Painopaikka: BoD, Norderstedt, Saksa

Sisällysluettelo

Lukijalle 7

I Johdanto

Klassikot, kirjallisuudenhistoria, viihdekirjallisuus **10**
(luento WSOY:n kirjallisuussäätiön tilaisuudessa 2017)

II Eri lajityyppejä

Eräkirjallisuuden lyhyt historia **33**
(ilmestynyt teoksessa *Outoja jälkiä*, Turbator 2011)
Suomalaisen kioskierotiikan lyhyt historia **40**
(julkaistu Rakastelukerholainen!-lehdessä 2015)
Suomalaisen erotiikan vuosikymmeniä **43**
(julkaistu blogissa 2015)
Suomi rakastaa 1–3 **52**
(julkaistu teoksessa *Erotica*, Otava 2008)
Rakastaa **56**
(julkaistu teoksessa *Erotica*, Otava 2008)
Kääntökirjojen lyhyt historia **60**
(julkaistu Bibliophiloksessa 2013)
Pakinan ja romaanin yhtymäkohtia **65**
(julkaistu KirjaIN-lehdessä 2009)
Suomalaiset naiskirjailijat Villin lännen maisemissa **69**
(julkaistu Lumoojassa 2018)
Suomalainen fantasia ja politiikka **73**
(julkaistu Lumoojassa 2017)
Kalevala maailmalla **79**
(julkaistu Aamulehden Valo-liitteessä 2007)

III Kotimainen kauhu

Vanhan kauhukirjallisuutemme kukoistuskaudesta **87**
(esipuhe teokseen *Hallusinatsioneja*, Faros 2012)
Ensimmäinen suomalainen kauhukirja **96**
(esipuhe teokseen Jaakko Juteini: *Kummituksia*, Helmivyö 2019, kirjoitusta täydennetty)

Satusedän varhaiset kauhut **103**
(julkaistu Helsingin Sanomissa 2013)
Psykologisen kauhun edelläkävijä **105**
(julkaistu Pulp-lehdessä 2010, kirjoitusta täydennetty)
Kari Nenosen Hämärän rajoilla **114**
(julkaistu Pulp-lehdessä 2006)

IV Kirjallisia profileja

Olavi Kanerva ja Kanervan kirjapaino **119**
(julkaistu teoksessa *Maan mies Marsissa*, Zum Teufel 2011)
Unohdettu senttari UKK **127**
(julkaistu KirjaIN-lehdessä 2009)
Kaarlo Uskela, aikansa Veikko Ennala **131**
(esipuhe teokseen Kaarlo Uskela: *Vainovuosilta*, Turbator 2009)
Rymyreportterin elämän oma draama **136**
(julkaistu Turun Sanomissa 2007)
Matti Kid Hytösen vaikea elämä ja Formula-sarja **140**
(esipuhe teokseen Hytönen: *Henki katkolla*, Helmivyö 2018)
Heimoaatetta ja rikoksia **148**
(julkaistu KirjaIN-lehdessä 2009)
Kuka oli Maunu Jorva? **150**
(esipuhe teokseen Jorva: *Amiensin hävittäjät*, Verikoirakirjat 2015)
Antero Alpolan jännitysnovellit **153**
(julkaistu lyhyempänä Pulp-lehdessä 2008)
Reino Helismaan merirosvonovelli **154**
(julkaistu Pulp-lehdessä 2005)
Huonoin kotimainen dekkari? **156**
(julkaistu Pulp-lehdessä 2006, kirjoitusta täydennetty)
Outo merirosvo- ja ilmasotakirja **158**
(julkaistu Pulp-lehdessä 2005)
Valto Eetu Kirri: Lännestä länsirintamalle **161**
(julkaistu Ruudinsavussa 2018)
Mika Waltari ja etunimet **165**
(julkaistu Hiidenkivessä 2008)

Tietokilpailukysymyksiä roskakirjallisuudesta **168**

Lukijalle

Lisää sotaa, sutinaa ja seikkailuja on jatkoa vuonna 2014 ilmestyneelle teokselleni *Sotaa, sutinaa ja seikkailuja* (Avain), johon olin koonnut suomalaista lajityyppikirjallisuutta käsitteleviä tekstejäni laidasta laitaan. Lajityyppien kirjo oli laaja: lännkkäreitä, dekkareita, fantasiaa, scifiä, pornoa...

Samanlainen kirja on myös käsillä oleva uutuus. Suuri osa teksteistä edustaa kuitenkin pienempää skaalaa, osassa keskitytään yhteen tekijään tai jopa yhteen novelliin. Lajityyppejä käsittelevät tekstit taas pitäytyvät vähän tunnetuissa tai unohdetuissa tapauksissa. Suomalaista kauhua käsittelevät artikkelit ovat johdantoa vuonna 2020 ilmestyvään suomalaisen kauhukirjallisuuden historiaa käsittelevään teokseeni.

Osa teksteistä on ilmestynyt sanoma- tai aikakauslehdissä kolumneina tai kirja-arvosteluina, joissa laajempien kysymysten käsittely olisi ollut mahdotonta tai ainakin vaikeaa. Osa oli ehdolla jo aiempaan kirjaan, mutta jätin ne tuolloin kuitenkin suppeuden takia pois. Ehkä tämän uuden kirjan suppeudesta nousee yllättäviä assosiaatioita, kun tekstit asettuvat uudenlaiseen janaan.

Aiemman teoksen alaotsikko oli kustantajan ehdotuksesta “Suomalaisesta kioskikirjallisuudesta”, vaikka kaikki tekstit eivät kioskikirjallisuutta käsitel-

leetkään. Tämän kirjan alaotsikossa puhutaan “lajityyppikirjallisuudesta”, koska muut ehdotukset (roskakirjallisuus, viihdekirjallisuus, käyttökirjallisuus, lukuviihde...) ovat sisäisesti ristiriitaisia, poissulkevia tai muuten ongelmallisia. Kotimaisesta pulp-kirjallisuudesta en helposti suostu puhumaan, vaikka anglosaksisessa kontekstissa siitä on tullut synonyymi lähes kaikelle lajityyppikirjallisuudelle.

Huomaan kirjoittaneeni lähes pelkästään miesten kirjoittamasta ja miehille suunnatusta kirjallisuudesta. Suomalaisen naisille tarkoitetun halvan lukuviihteen historiaa ei ole juuri kukaan vielä edes raapaissut (lukuun ottamatta hakuteosta *Kotimaisia naisviihteen taitajia*, joka tosin käsittelee suurimmaksi osaksi uudempia kirjailijoita).

Kirjan viimeisessä osiossa saadaan 20 kysymyksen tietokilpailu suomalaisesta lajityyppi- tai roskakirjallisuudesta.

Myöhemmin (toivottavasti kuluvana vuonna) ilmestyy myös laajempi teos *Lisää kovaa kyytiä ja kaunokaisia*, joka taas on jatkoa kirjalleni *Kovaa kyytiä ja kaunokaisia* (Helmivyö 2016). Tulevan kirjan tekstit käsittelevät ulkomaista lajityyppikirjallisuutta, lisäksi siinä on mittava osuus erilaisia listauksia.

Turussa toukokuussa 2019

Juri Nummelin

I Johdanto

Suomalaisen kirjallisuuden historiaa käsitellään yleensä vain vakiintuneiden merkkiteosten kautta, mutta sitä voi lähestyä myös viihdekirjallisuuden avulla. Juri Nummelin nostaa kirjassaan esille suomalaista kauhua, seksiä, lännkkäriä, jännäriä, skandaali-journalismia, merirosvojuttuja... Mukana on myös tietokilpailu suomalaisesta viihdekirjallisuudesta! Näistä aiheista Koskimies ja Laitinen vaikenivat!

Lisää sotaa, sutinaa ja seikkailuja on jatkoa Juri Nummelinin aiemmalle artikkelikokoelmalle, joka ilmestyi vuonna 2014. Tämänkin kirjan tekstit ovat aiemmin julkaistuja, ja niitä on editoitu ja osaa on täydennetty. Kirja on oleellinen tietoteos jokaiselle, joka on kiinnostunut suomalaisen viihdekirjallisuuden historiasta!

ISBN 978-952-7211-38-0

**KUSTANTAMO
HELMIVYÖ**

9 789527 211380